

Слѣдъ 3-дневенъ походъ той се научилъ, че Ариовистъ съ всичкитѣ си сили отивалъ къмъ Везонций на р. Дубиса¹⁾. Главенъ градъ на секванитѣ, за да го завладѣе. Везонций билъ доста силенъ и по мѣстното си положение, и по укрѣпленията си, и съдържалъ голѣмо количество отъ всѣкаквъвъ родъ запаси. А за туй той ималъ въ тѣзи обстоятелства особена важность въ военно отношение и за Цезаря, и за Ариовиста, и Цезарь, като рѣшилъ непременно да надпрѣдвари въ него Ариовиста, успѣлъ въ това, като се движилъ съ усиленіи прѣходи денемъ и ноцемъ, и като влѣзълъ безпрѣпятственно въ Везонций, турпилъ въ него гарнизонъ.

Въ Везонций той стоялъ нѣколко дена за да урѣди начина на храненіето на армията, и въ туй време разказитѣ на галлитѣ и търговцитѣ за голѣмия рѣстъ, извънрѣдната храбрость, искуството въ военното дѣло и страшния видъ на германцитѣ распространили въ цѣлата армия на Цезаря внезапенъ и голѣмъ страхъ. На този страхъ най напрѣдъ се поддали военнитѣ трибуни, префектитѣ и всички онѣзи, които отъ приятелство къмъ Цезаря тръгнали слѣдъ него отъ Римъ, но били изнѣжени отъ живота въ Римъ, а опитность военна и на безстрашие, която се придобива въ лагеритѣ, нѣмал²⁾. Нѣкои отъ тѣхъ, подъ разни прѣдлози, даже поискали отпущкъ, а други паднали въ дълбоко очаяние, мислили само за смъртъта, и всички се заели исклучително съ съставление на духовни завѣщания. Малко-по-малко страха се распростра-

нилъ даже между най старитѣ и опитни войници, центурионитѣ и началницитѣ на конницата, които, за да не даджтъ поводъ на подозрѣние въ малодушие, казвали, че ужъ не се страхуватъ отъ германцитѣ, а отъ труднитѣ пѣтица, обширнитѣ и непроходими гори и почти отъ пълната невъзможность за возение на храна. Много отъ тѣхъ даже заявили на Цезаря, че ако той даде заповѣдъ за походъ, войскитѣ нѣмало да го послушатъ.

Таквъвъ общъ, необикновенъ *страхъ въ цѣлата армия¹⁾* заплашвалъ съ най голѣма опасность и можалъ да има най врѣдни, най гибелни послѣдствия, ако Цезарь не би спазилъ всичкото присѣтствие на духа и макаръ най малко да бѣ се смутилъ. Но Цезарь не билъ таквъвъ: както Александра Великий и Аннибала, той се възвисявалъ заедно съ опасността — и въ този случай проявилъ всичката си нравствена сила, всичкото си нравственно влияние. Той не се разгнѣвилъ, не прибѣгналъ къмъ сила и строгость или пѣкъ къмъ изболчение на войскитѣ, но къмъ убѣждение на умоветѣ имъ и възвишение на духа имъ. Като събралъ воененъ съвѣтъ, на който повикалъ даже центурионитѣ отъ долния классъ, той произнесълъ съ онова краснорѣчие, което обладалъ въ такава висока степенъ, силна, убѣдителна и увлѣкателна рѣчь. Като укорилъ присѣтствующитѣ за това,

¹⁾ По мнѣнието на Turpin de Crissé той произлѣзълъ единствено за това, че Цезарь не занимавалъ войскитѣ съ учения или работи, но ги оставилъ въ бездѣйствие, което повлѣкло слѣдъ себѣ си празни приказки и въображаемъ страхъ. И въ този случай вината била пакъ неопитностьта на Цезаря. Трѣбва впрочемъ да забѣлѣжимъ, че Цезарь въ запискитѣ си умишленно, вижда се, се распространява по въпроса за страха на армията му, за по силно да покаже собствената си съобразителность, силата на краснорѣчието си и нравственото си влияние.

¹⁾ Днесъ Безансонъ (Besançon), на р. Дубъ (Doubs), въ Франшъ-Конте, въ департамента на рѣка Дубъ.

²⁾ Цезарь разбиралъ тукъ лицата и чиноветѣ, които съставлявали главното управление или както е днесъ — главния щабъ на армията.